

Produktionsskolelæreren

/MSS

I 2011-12 bragte PSFs nyhedsbrev en række portrætter af produktionsskolelærere og deres værksteder, som vi nu vælger at genudgive.

Lærerne fortæller bl.a. om den måde, de opbygger deres værksteder på, om 'gode produktioner', og om, hvordan de bruger deres personlige erfaringer i arbejdet med de unge.

På trods af at faktuelle ting kan have ændret sig undervejs er disse refleksioner lige aktuelle for den, der vil have indsigt i produktionsskolernes særlige læringsform.

Jesper Willadsen

Skovbrug og Gartneri, Vejen Produktionsskole, Stenderup

Jesper er uddannet skovtekniker og har siden 1989 været ansat som lærer på den daværende Stenderup Produktionsskole, nu en afdeling af Vejen Produktionsskole. Før den tid arbejdede han i et grossistfirma, der solgte juletræer. Egentlig ville han skifte erhverv og begyndte på læreruddannelsen, men efter 1½ års tid så han et stillingsopslag på en lærerstilling i Stenderup. Da han søgte stillingen og fik den tilbudt, afbrød han uden megen betænkningstid sin læreruddannelse. Hvis man spørger ham hvorfor, siger han: "Dengang var der et stort dyrehold; får, gæs, høns.

Der var mange ting i gang, der var store brændeskure. Der var en masse aktivitet i forbindelse med læring."

Om den første tid i Stenderup siger Jesper: "I begyndelsen troede jeg, at jeg skulle gøre mig fortjent til min løn ved at slæbe en masse papirer om fotosyntese med mig. Den gik ikke. Det var ikke den måde, man skulle fange de unges interesse." Til gengæld lærte Jesper rigtig meget ved at se på sine kolleger, diskutere med dem, og finde frem til hans egen måde at gøre tingene på. Man kan ikke bare kopiere sine kolleger. Man er nødt til at være autentisk, hvis man skal nå de unge, er hans erfaring.

Praktisk arbejde og produktion: Et værksted med en årscyklus

Gartneri og skovbrug i Stenderup er et værksted, der i udstrakt grad følger årets cyklus. Efter vinterferien går arbejdet i drivhusene så småt i gang. Værkstedet producerer i løbet af 10-15 uger ca. 15.000 sommerblomster, der bliver solgt til åbent hus dagen, til kirkerne og til kommunerne.

Når sommerblomsterne er ude, bliver drivhusene fyldt af tomater, agurker, auberginer, peber, chili og nye kartofler. Udover drivhusene har værkstedet også frilandsjord, hvor de dyrker forskellige rodfrugter og andre grøntsager. Det handler ikke om at lave 100.000 porrer, som Jesper siger, men om at have så stor en variation som muligt. Fra april til oktober er der rigtig meget arbejde med frilandsdyrkingen. Grøntsagerne er primært til skolens to køkkener.

Fra oktober til jul arbejder værkstedet med pyn-tegrønt. Det kan være noget de selv klipper, men også noget de får leveret, og laver buketter af. Nogle gange, hvis Jesper vurderer, at eleverne kan håndtere det, har de lavet aftale med Coop Danmark om at levere 6-8000 buketter. At arbejde for så store firmaer betyder stramme deadlines. Coop kan ikke vente, og nogle gange må man arbejde over.

I perioden fra december til vinterferien, hvor drivhusarbejdet ligger stille, arbejder værkstedet i skoven. Afdelingen i Stenderup er opvarmet med et brændefyr, og det er værkstedets ansvar, at der er nok brænde. Ind imellem laver de også andre produktioner, f.eks. bålhytter og andre ting til børnehaver. Eventuelt i samarbejde med skolens træværksted.

Den gode produktion og afledt undervisning

På spørgsmålet om, hvad der er en god produktion i værkstedet svarer Jesper uden tøven: Sommerblomsterne! Det er en intensiv produktion over en forholdsvis kort periode med mange forskellige arbejdsprocesser indbygget og med et fantastisk afkast – både i form af penge og i form af glæde over alle blomsterne, når de står i fuldt flor. På åbent hus dagen kommer hele omegnen år efter år, for at købe blomster til udplantning.

Blomsterproduktionen giver også mange muligheder for afledt undervisning (der i parentes bemærket er noget andet end integreret undervisning) Jesper siger: "Ved priklebordet kan jeg snakke om fotosyntese og blomsterjord og skadedyr. Det er alt sammen fag, og det er meget nemmere at forstå, når man står med det i praksis. Men jeg kan også snakke om: Hvad kan man egentlig bruge det her til sådan rent jobmæssigt? Eleverne er vidt forskellige steder. En vil gerne vide mere om blomster, men for en anden er det vigtigste, hvordan han kommer med bussen hjem." Hvor integreret undervisning først og fremmest handler om at putte noget fagrelateret teori ind i praksis, så handler afledt undervisning om alle de forskellige diskussioner, der kan komme ud af en arbejdsproces – faglige såvel som alt muligt andet. For produktionsskolernes unge er begge dele lige vigtigt, hvis de skal mødes til at gå videre med en uddannelse.

Den forpligtende relation

Når Jesper skal forklare om sit arbejde med de unge, så er der et nøgleord der går igen. Det er relation. Hvis man ikke som voksen formår at skabe en relation – man kunne måske sige en forpligtende relation – til den enkelte unge, så skal man ikke være produktionsskolelærer. Det er der mange grunde til. Én er, at en del af de unges barrierer er at personlig og social art. Som voksen kan du ikke komme busende og sige, at en ung skal begynde at børste tænder hver dag, hvis ikke du på forhånd har skabt en tillidsfuld relation til ham eller hende. Mange af de unge har aldrig haft voksne, der ville dem og forsøgte at rumme dem, derfor er det en vigtig opgave, som man må tage på sig på en ordentlig måde.

Lærerens faglige ballast er vigtig, for det er det, der skaber respekt og et første grundlag for at opbygge en relation. I det hele taget så er det praktiske arbejde alfa og omega for at skabe relationer. Det er, med Jespers ord: "et fantastisk redskab. Det ville jo ikke være til at holde ud og sidde og høre på alt det andet hele tiden. Vi mødes omkring arbejdet og fagligheden. Det er det centrale. Men fordi vi står og laver noget sammen, så får jeg en masse information om den unge, som er vigtig for at forstå ham."

Ifølge Jesper er det den forpligtende relation, der også gør det muligt, at forpligtige de unge på arbejdet. "Vi har en opgave, som vi skal finde ud af at løse. Det kan være at Svend Åge (Jespers kollega) begynder morgenmødet med at sige, at en kunde har ringet og bestilt 8 bænke i lærketræ. Han fortæller og tegner måske, hvis det er lettere at forstå. Så begynder vi at regne på, hvad en bænk vil koste, diskutere hvilke træer, der skal fælles til formålet osv. Det er vigtigt, at de unge bliver en del af det. Det er jo ikke Svend Åge, der skal lave bænke, det er os, der skal lave dem sammen."

Med blomstersalget er det også de unge, der skal styre logistikken, pakke blomsterne efter størrelse, pakke bilen, aflevere blomsterne og tage imod pengene osv. De skal selv ringe og aftale med kunden om levering, pris osv. Det er væsentlig mere forpligtende, end hvis det er en af lærerne, der gør det.

Skolen har ikke længere et gartneriværksted og Jesper er for nylig fratrådt sin stilling.

Hverdagens praksis

Selvom det er fantastisk, når alle blomsterne står i fuldt flor og værkstedet skovler penge ind på åbent hus dagen, så skal man, ifølge Jesper, ikke glemme, at det er hverdagene, der er flest af. Og det er processerne i det daglige arbejde, der tæller i det lange løb.

Egentlig kunne man godt automatisere noget af arbejdet med grøntsagerne. F.eks. ville et vandingssystem spare værkstedet for en masse praktisk arbejde. Men samtidig ville man miste en væsentlig pædagogisk pointe. Man ville nemlig let kunne glemme, hvor vigtig noget så basalt som at vande på de rigtige tidspunkter er, hvis man vil dyrke grøntsager.

Jesper forsøger at holde fast i så meget praktisk arbejde som muligt, fordi det giver en bedre forståelse af processer, og fordi det viser, hvor vigtig det daglige arbejde og den enkelte unge er. Hvis ikke *du* kommer i dag, så mangler vi en hånd. Det er vigtigt, at *du* kommer, er budskabet til den